

برابری قدرت خرید

مشخص مانند دلار بیان می‌شود، در همه‌جا یکسان خواهد بود: $p_i = e p_i^*$ یا به عبارت دیگر:

$$e = \frac{p_i}{p_i^*} \quad (2)$$

ولی وقتی رابطه (۲) به عنوان یک رابطه تجربی بیان می‌شود، مشکلاتی ظاهر می‌شود. قیمت کالاها با توجه به هزینه‌های حمل و نقل و سایر موانع تجاری، به ویژه موانعی نظیر تعرفه‌های تجاری و محدودیت‌های مقداری، لزوماً یکسان نیستند. افزون‌براین، انواع و اقسام موانع تجاری و وجود رقابت ناقص امکان بروز اختلاف در قیمت‌ها را فراهم می‌کند.

برابری نسبی قدرت خرید (Relative Purchasing Power Parity): این نظریه را به ازای تغییرات نسبی در سطح قیمت‌ها و نرخ ارز بیان می‌کند.

$$\Delta \log(e) = \Delta \log\left(\frac{p}{p^*}\right) \quad (2)$$

"برابری نسبی قدرت خرید" بیان می‌کند که درصد تغییرات در نرخ ارز بین دو کشور در طول هر دوره با درصد تغییرات بین نسبت سطوح قیمت در بین دو کشور برابر است. بدین ترتیب، در حالی که "برابری مطلق قدرت خرید"، نشان‌گر رابطه بین شاخص سطح عمومی قیمت‌ها و نرخ ارز بین دو کشور است. "برابری نسبی قدرت خرید" بیان‌گر رابطه بین تغییرات سطح قیمت‌ها و نرخ ارز بین دو کشور است.

نظریه "برابری نسبی قدرت خرید" به عنوان یک نظریه تعادلی بایستی به وسیله یک مکانیسم تعدیل تقویت شود. در مورد کالاهای مشابه هم این نظریه در واقع همان "آربیتراژ بین بازاری (Spatial Arbitrage)" است. ولی وقتی کالاها دقیقاً یکسان نیستند، فرض شده است که درجه بالایی از

Purchasing Power Parity

برابری قدرت خرید در شکل عمومی خود بیان می‌کند که نرخ مبادله بین پول دو کشور به واسطه تغییرات در سطح عمومی قیمت‌های نسبی (Relative Prices Level) دو کشور تعیین می‌شود. برابری قدرت خرید رابطه بین قیمت‌های کالا، خدمات و نرخ ارز است.

برابری مطلق قدرت خرید (Absolute Purchasing Power Parity)

(Power Parity): فرض کنید که p و p^* بیانگر سطح عمومی قیمت‌ها در کشور داخلی و کشور خارجی بوده که به ازای پول‌های کشورهای داخلی و خارجی محاسبه شده‌اند. همچنین e بیانگر نرخ اسمی ارز بین دو کشور است (نرخ ارز بیان‌گر یک واحد از پول خارجی به ازای واحدهایی از پول داخلی است. برای مثال، یک دلار معادل چند ریال است). در این صورت (Kurgman and Obstfeld, 2009):

$$e = \frac{p}{p^*} \quad (1)$$

روشن است که قدرت خرید داخلی پول کشور انعکاسی از سطح قیمت‌ها در آن کشور یعنی قیمت پولی سبدي از کالاها و خدمات مورد نظر است. لذا نظریه برابری قدرت خرید پیش‌بینی می‌کند که کاهش در قدرت خرید داخلی پول (که ناشی از افزایش سطح قیمت‌ها در داخل است) موجب کاهش متناسب ارزش پول کشور در بازار ارز خواهد شد.

برابری مطلق قدرت خرید بر اساس "قانون قیمت واحد (Price The Law of One)" در یک بازار ادغام‌شده و رقابتی استوار است. در این صورت، صرف‌نظر از هر نوع اصطکاک، قیمت هر کالای داده‌شده وقتی به یک پول

قرار دهد. (۳) تغییرات پولی و تغییرات در نرخ ارز، انحرافات در قیمت‌های حقیقی نسبی به دلیل دستمزدها و قیمت‌های غیرقابل تعدیل ایجاد شود.

کتاب‌شناسی

- Balassa, B. (1964). "The purchasing-power parity doctrine: A reappraisal", *Journal of Political Economy*, n. 72(6), pp. 584-5960
- Keynes, J.M. (1923). *A tract on monetary reform: reprinted in the collected writings of John Maynard Keynes*, Vol 4, London and New York: Macmillan and St. Martin's Press for the Royal Economic Society, 1971.
- Frenked, J.A., & Johnson, H.G. (eds) (1975). *The monetary approach to the balance of payment*, London: George Allen and Unwin.
- Frenked, J.A. (1978). "The purchasing power parity: doctrinal perspective a evidence from the 1920s", *Journal of International Economics*, 8 May, pp.169-191.
- Krugman, Paul, R. (1978). "Purchasing, power parity and exchange rates: another look at the elidence", *Journal of international Economics*, n. 8, Agust 1978, pp. 397-408.
- Kurgman and Obstfeld (2009). *International Economics*, Pearson Education, Inc.
- Officer, L. H, (1978). "The relationship between absolute and relative purchasing power parity", *The review of economics and statistics*, vol. 60, No. 4, 1978: pp. 562-568.
- Officer, L., H. (1982). *Purchasing power pariy & exchange rates: theory, Evidence, and Relative*, Greenwich, Conn: JAI Press.

اسداله فوزین‌وش

هیئت علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران

جانشینی در تجارت جهانی، مکانیسمی است که در آن قیمت‌ها از طریق کانال نرخ ارز تعدیل شده (Exchange Prices Rate Adjusted) و به صورت بین‌المللی هماهنگ می‌شوند.

نقد "برابری قدرت خرید" به روش‌های سیستماتیک متمرکز می‌شود که بر اساس آن، تغییرات در قیمت‌های نسبی اعتبار همه‌جانبه (Strict Validity) نظریه "برابری قدرت خرید" را زیر سؤال می‌برد. کینز (Keynes, 1923: 80) با وجود پشتیبانی قوی از ایده برابری قدرت خرید به عنوان یک دیدگاه خوب اشکالاتی را به آن وارد کرده است. وی بیان می‌کند که تجارت بین‌الملل متضمن پرداخت تعرفه گمرکی و هزینه حمل‌ونقل بوده و با توجه به این هزینه‌ها انتظار برابری قیمت برای یک کالا غیرواقع‌بینانه است. بنابراین، از دیدگاه کینز دلیلی وجود ندارد که رابطه (۱) در مورد شاخص قیمت‌ها برقرار باشد.

اگر فرض "برابری قدرت خرید" برقرار نبوده و "رابطه مبادله (Equation The Exchange)" بین کالاها و خدمات یک کشور و بقیه کشورها تغییر کند، ممکن است نقطه تعادل بین برابری قدرت خرید و نرخ ارز برای همیشه تعدیل شود. تغییر رابطه مبادله می‌تواند به دلایل زیر ایجاد شود: جریان سرمایه، پرداخت‌های انتقالی (Reparation)، تغییر در کارایی نسبی نیروی کار، تغییر در شدت نیاز (Urgency) در تقاضای جهانی در ارتباط با تولید خاص آن کشور یا چیز مشابه دیگر.

نابرابری قدرت خرید (Purchasing Power Disprity):

به دلایل زیر ممکن است حاصل شود: (۱) رابطه مبادله (Terms of Trade) ممکن است به دلیل تغییر در الگوی تجارت تغییر یابد. (۲) رشد اقتصادی به طور سیستماتیک قیمت‌های نسبی داخلی و کالاهای تجاری را تحت تأثیر